

Investigating the Relationship between Managers' Narcissism and the Optimistic Tone of Financial Reporting: The Adjusting Role of Earnings Management

Elnaz Akbarlou

Ph.D.Student Accounting Dept. Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Mehdi Zeynali *

Assistant Professor, Accounting Dept. Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Mehdi Alinezhad Sarokolaei

Assistant Professor, Accounting Dept. Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Rasool Baradaran Hasanzadeh

Associate Professor, Accounting Dept. Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Abstract

Narcissist managers, with behavioral characteristics such as selfishness, domination, and self-aggrandizement, don't consider rules and regulations important. They manipulate detailed accounting reports opportunistically using positive words in an optimistic manner. This study aims to investigate the relationship between managers' narcissism and the optimistic tone of financial reporting with the moderating role of earnings management. To measure narcissism, two proxies are used: the area of managers' signatures and the ratio of managers' remuneration to the total annual salary of employees, and vocabulary frequency as a criterion to measure optimistic tone. The sample includes 115 companies listed in Tehran Stock Exchange throughout 2011- 2018. To test the research hypotheses, regression has been used. Results indicate that there is a positive and meaningful correlation between the narcissism of managers and the optimistic tone in financial reporting. In other words, narcissist managers consider financial reports prepared based on an optimistic tone as an opportunity to satisfy their insatiable desire for self-promotion. Earnings management has got a positive moderating effect on the correlation of narcissism of managers and optimistic tone in financial reporting.

Keywords: Narcissism, Accounting narratives ,Optimistic tone, Earnings Management

* **Corresponding Author:** zeynali@iaut.ac.i

How to Cite: Akbarlou, E. Zeynali, M., Baradaran Hasanzadeh, R., (2022) Investigating the Relationship between Managers' Narcissism and the Optimistic Tone of Financial Reporting: The Adjusting Role of Earnings Management, 72(18), 169-192
DOI: 10.22054/qjma.2021.20241.1565

بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش بینانه گزارشگری مالی: نقش تعدیلی مدیریت سود

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز،

الناز اکبرلو

استادیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

مهدی زینالی *

استادیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

مهدی علی نژاد سارو کلائی

دانشیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

رسول برادران حسن زاده

چکیده

مدیران خودشیفته با شاخصه‌های رفتاری خودخواهی، سلطه‌جویی و خودبرتربینی، اهمیتی برای قوانین و مقررات قائل نبوده و به شکل فرصت طلبانه در قالب مدیریت ادراک اقدام به استفاده از واژگان مثبت به شکل لحن خوش بینانه در گزارش‌های توضیحی حسابداری می‌کنند. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش بینانه گزارشگری مالی با نقش تعدیلی مدیریت سود است. برای اندازه‌گیری خودشیفتگی از دو معیار اندازه امضای مدیران و نسبت پاداش مدیران بر کل حقوق و دستمزد سالانه کارکنان و برای اندازه‌گیری لحن خوش بینانه از روش فراوانی واژگان استفاده شد. نمونه پژوهش حاضر شامل ۱۱۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی استفاده شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد، بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش بینانه گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارتی مدیران خودشیفته به گزارش‌های مالی تنظیم یافته با لحن خوش بینانه، به چشم فرصتی برای فرونشاندن اشتباهات سیری‌ناپذیر خود برای ارتقاء شخصی خودشان نگاه می‌کنند. مدیریت سود اثر تعدیلی مثبت بر رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش بینانه گزارشگری مالی دارد.

کلیدواژه‌ها: خودشیفتگی، گزارش‌های توضیحی حسابداری، لحن خوش بینانه، مدیریت سود.

* نویسنده مسئول: zeynali@iaut.ac.ir

مقدمه

یکی از ویژگی‌های مهم اطلاعات متنی، لحن گزارشگری مالی است. در حسابداری منظور از لحن، میزان مثبت و یا منفی بودن لغات موجود در متن است که می‌تواند مفهوم ضمنی متن را تحت تأثیر قرار دهد (فیشر^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). در گزارش‌های توضیحی حسابداری همیشه انتخاب‌های زیادی وجود دارد که این انتخاب‌ها توسط مدیران صورت می‌گیرد و در آن‌ها می‌توان شاهد درجاتی از اختیار در رابطه با محتوای گزارش و حتی شکل آن بود (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۸). بسیاری از صاحب‌نظران، تصمیم‌گیری را جوهره مدیریت دانسته‌اند و موفقیت و شکست سازمان‌ها را در گرو تصمیمات مدیران آن‌ها قلمداد کرده‌اند. پرواضح است که اخذ تصمیمات مناسب از سوی مدیران، تابعی از عوامل رفتاری و شخصیتی آن‌ها است. یکی از این عوامل وجود پدیده خودشیفتگی در مدیران است. خودشیفتگی یک ساختار شخصیتی است که دارای علائمی چون نفوذ خواسته‌های شخصی، پاسخ‌خواهی از دیگران و تعصب پردازش شناختی است (فاستر^۲ و همکاران، ۲۰۱۱). مدیران خودشیفته با ویژگی‌های شخصیتی بیان شده، تمایل بیشتری به گزارشگری نادرست نشان می‌دهند. خودشیفتگی مدیران با اعداد و ارقام خوش‌بینانه درآمد مرتبط است که چنین امری منجر به عدم ارائه گزارش‌های درست مالی می‌شود (گادفری^۳ و همکاران، ۲۰۰۳). این‌گونه مدیران برای خودنمایی، تحسین شدن و حفظ اقتدارشان، ابایی ندارند که از قضاوت‌های شخصی برای گزارشگری مالی استفاده کرده و در ساختار معاملات تغییر ایجاد کنند، حتی اگر این تغییرات در گزارشگری مالی به گمراهی افراد ذینفع درباره عملکرد بنگاه اقتصادی منجر شود. در نتیجه، امکان مدیریت سود در شرکت‌هایی که مدیران خودشیفته دارند، نسبت به سایر شرکت‌ها بیشتر است (هام^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). پژوهش حاضر با بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی با نقش تعدیلی مدیریت سود، جنبه دیگری از اطلاعات کیفی

-
1. Fisher
 2. Foster
 3. Godfrey
 4. Ham

ارائه شده توسط مدیران را مورد توجه قرار می‌دهد تا از این طریق انگیزه‌های مدیران برای استفاده از لحن خوش‌بینانه در گزارش‌های سالانه را توضیح داده و دیدگاه نوینی را در خصوص گزارش‌های توضیحی حسابداری ارائه و موجبات غنای بیشتر ادبیات حسابداری در محیط ایران شود.

پیشینه پژوهش

لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی

ویژگی‌های زبان‌شناسی و تحلیل متنی حسابداری در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. رودرفورد^۱ (۲۰۰۵) توضیح می‌دهد که انتخاب‌های ادیبانه (فصاحت و بلاغت) مانند ویژگی‌های واژگان، انتخاب کلمات، فراوانی استفاده و پیچیدگی واژگان بر درک توصیف‌های حسابداری تأثیر می‌گذارد. یوتهااس^۲ و همکاران (۲۰۰۲) مدعی هستند که لحن خوش‌بینانه زاییده تفکر و ادراک مدیران است که باعث افزایش سطح خطاهای اخلاقی در گزارشگری و شفافیت‌های اطلاعاتی می‌شود. دیویس و تاماسوییت^۳ (۲۰۱۲) نشان دادند که مدیران در خصوص سودهای اقتصادی تمایل دارند که به صورت استراتژیک رفتار کرده و بیشتر از لحن خوش‌بینانه و کمتر از لحن بدبینانه استفاده نمایند. براون^۴ و همکاران (۲۰۰۷) دریافتند که مدیران برای تأثیرگذاری بر بازار سهام ممکن است یک لحن مناسب، مثلاً لحن کمتر بدبینانه انتخاب کنند تا عملکرد شرکت در گزارش سالانه را مورد بحث و تفسیر قرار دهند. دیویس و تاماسوییت (۲۰۱۲) تأکید می‌کنند که مدیریت انگیزه دارد با اعمال زبان کمتر بدبینانه، لحن نوشتار را در اعلامیه‌های فشرده سود، مدیریت نماید تا از این طریق واکنش قیمت سهام به اخبار منفی را به حداقل برساند. این دلیل بیان شده مطابق است با هانگ^۵ و همکاران (۲۰۱۴) که می‌گویند عملکرد مالی منفی می‌تواند با

-
1. Rutherford
 2. Yuthas
 3. Davis and Tama-Sweet
 4. Brown
 5. Hung

استفاده از لحن مثبت نوشتار، پنهان شود. مدیران بر اساس اختیارات خود، از لحن اعلان سود خوش‌بینانه‌تر برای محافظت از سهام شرکت‌ها در مقابل عواملی نظیر عرضه اولیه سهام باقیمت در سطح پایین استفاده می‌کنند. پژوهش‌ها نشان داده است که مدیران در هنگام گزارش عملکرد مالی یک شرکت از لحن خوش‌بینانه استفاده می‌کنند (ایوانز^۱، ۲۰۰۴، لی^۲، ۲۰۱۱) چراکه سرمایه‌گذاران شدیداً نسبت به لحن مثبتی که در گزارش‌های مالی وجود دارد واکنش نشان می‌دهند (لوگران و مک دونالد^۳، ۲۰۱۱، فلدمن^۴ و همکاران، ۲۰۱۰، اسمیث و تافلر^۵، ۲۰۰۰). دیویس^۶ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش خود نشان می‌دهند که ویژگی‌های رفتاری بر نحوه استفاده یک مدیر از لحن خوش‌بینانه در گزارش‌های مالی تأثیر می‌گذارد. خودشیفتگی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی مدیریتی، با لحن خوش‌بینانه غیرعادی در گزارش‌های مالی ارتباط دارد (لو و ژوو^۷، ۲۰۱۷).

خودشیفتگی مدیران

مطابق با نظریه اختلالات شخصیتی، خودشیفتگی اشاره به حالتی ذهنی و روانی دارد که یک انسان به دلیل توجه و علاقه زیاد به خود، از محیط بیرونی و شرایط سایر افراد غافل می‌شود (کرنبرگ^۸، ۱۹۹۳). نظریه خودشیفتگی سایمینگتون^۹ (۱۹۹۳) حاکی از آن است که خودشیفتگی معمولاً دربرگیرنده باورها و حالت‌هایی مانند خودبرتربینی، توقع زیاد از دیگران، توجه اشتباه‌های خود و انداختن آن به گردن دیگران و کم‌ارزش دیدن دیگران در مقایسه با خود است. خودشیفتگان کل‌نگر هستند و تجزیه و تحلیل جزئیات را به دیگران واگذار می‌کنند و هنگامی که از قوانین خوششان نیاید، از آن چشم‌پوشی کرده یا حتی آن را به نفع خود تغییر می‌دهند. مدیران خودشیفته نسبت به دیگران خود ترفیعی

-
1. Evans
 2. Li
 3. Loughran and McDonald
 4. Feldman
 5. mith and Taffler
 6. Davis
 7. Lo and Rogo
 8. Kernberg
 9. Symington

بیشتری داشته و به منظور حفظ موقعیت رهبری، مهارت‌هایشان را در فریب و تقلب و تهدید به کار می‌گیرند. بر اساس تجربه، یافته‌ها نشان می‌دهند که خودشیفتگی مدیران با اعداد و ارقام خوش‌بینانه درآمد مرتبط است که چنین امری منجر به عدم ارائه گزارش‌های درست مالی می‌شود. خودشیفتگی به‌عنوان یک ویژگی شخصیتی به طرز چشمگیری با انتخاب‌های مدیران در حوزه حسابداری برای ارائه گزارش با "لحن خوش‌بینانه" مرتبط است. لحن خوش‌بینانه با کنترل عناصر زیربنایی کمی شرکت مانند عملکرد مالی، ریسک و پیچیدگی ارزیابی می‌شود. مدیران خودشیفته به گزارش‌های مالی تنظیم یافته با لحن کلام خوش‌بینانه، صرف‌نظر از ریسک‌های ذاتی‌اش، به چشم فرصتی برای فرونشاندن اشتباهی سیری‌ناپذیر خود برای ارتقاء شخصی خودشان نگاه کنند. مدیران خودشیفته در هنگام برنامه‌ریزی فعالیت‌های شرکت به لحن خوش‌بینانه متوسل می‌شوند تا رشد و دیده شدن شرکت را تضمین کنند، بنابراین مدیران خودشیفته وضعیت شرکت خود و به‌صورت ذاتی عملکرد خود را مثبت جلوه می‌دهند تا از جانب اشخاص ثالث مورد تأیید و تحسین قرار بگیرند. نتایج پژوهش هوانگ و همکاران (۲۰۱۴) نشان می‌دهد، زمانی که عملکرد مالی ضعیف است یا بیشتر فعالیت‌ها برای آینده نزدیک برنامه‌ریزی شده است، شرکت‌ها از لحن خوش‌بینانه استفاده می‌کنند. این احتمال نیز وجود دارد که استفاده مدیران از لحن خوش‌بینانه نتیجه شخصیت، تجربه‌ها و ارزش‌های آن‌ها باشد. دیویس و همکاران (۲۰۱۴) جزء نخستین پژوهشگرانی هستند که به بررسی این موضوع می‌پردازند که آیا ویژگی‌های شخصیتی مدیران با لحن خوش‌بینانه مرتبط است یا خیر. این گروه از دانشمندان نشان می‌دهند که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند علت وجود خوش‌بینی لحن مدیران را توضیح دهند (دیویس و همکاران، ۲۰۱۴).

مدیریت سود

هانگ و همکاران (۲۰۱۴) به مطالعات پیشین در خصوص مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی اشاره می‌کند، و نتیجه می‌گیرد که ارقام تعهدی مشابه هدف مدیریت لحن نوشتار به‌منظور دست‌کاری کردن ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت،

مدیریت می‌شوند. مدیریت لحن نوشتار می‌تواند برای دست‌کاری ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به شرکت استفاده شود و این موضوع، عدم تقارن اطلاعاتی را موجب می‌شود. مشابه با هدف مدیریت لحن نوشتار، اقلام تعهدی می‌تواند به صورت فرصت طلبانه‌ای به منظور دست‌کاری ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت مدیریت شود. از این رو مدیران می‌توانند از طریق گزارش‌های هیئت مدیره، از لحن خوش‌بینانه استفاده کنند تا به صورت بالقوه مدیریت سود را پنهان نمایند و از این طریق استفاده‌کنندگان از اطلاعات بنیادی شرکت را به اشتباه بیندازند. کارلسون و لامپتی^۱ (۲۰۱۵) نشان می‌دهند لحن خوش‌بینانه برای گمراه کردن سرمایه‌گذاران نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین استفاده از لحن خوش‌بینانه موجب تسهیل انگیزه‌های مدیریت در پوشش اطلاعات بنیادی ضعیف شرکت شده و به عنوان مکمل مدیریت سود استفاده می‌شود. بر اساس رویکرد مدیریت سود فرصت طلبانه، شرکت‌هایی که اقدام به مدیریت سود می‌کنند، از لحن خوش‌بینانه و شرکت‌هایی که مدیریت سود نمی‌کنند و یا کمتر مدیریت سود دارند، از لحن بدبینانه در گزارشگری مالی استفاده می‌کنند (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۸).

پیشینه پژوهش‌های خارجی

کارلسون و لامپتی (۲۰۱۵) به بررسی رابطه بین مدیریت سود و مدیریت لحن در بورس اوراق بهادار لندن پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد رابطه مثبت و معنی‌داری بین لحن غیرعادی در گزارش‌های مالی مدیران و اقلام تعهدی غیرعادی وجود دارد.

الی^۲ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی لحن افشاء و عملکرد مالی ۱۰۵ شرکت در بورس اوراق بهادار کشور مصر پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که شرکت‌های عضو نمونه آماری، اخبار خیلی خوب را بیشتر از اخبار بد منتشر می‌کنند.

1. Carlsson and Lamti

2. Aly

بوچ هولز^۱ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیرعامل و لحن خوش‌بینانه غیرعادی شرکت‌های آمریکایی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که خودشیفتگی مدیرعامل با لحن خوش‌بینانه غیرعادی ارتباط مثبت و معناداری دارد. شفایت^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی تأثیر اطمینان بیش‌ازحد مدیرعامل بر لحن گزارش سالانه شرکت‌های آمریکایی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد، مدیران عامل دارای اطمینان بیش‌ازحد کمتر از لحن بدبینانه یا منفی در گزارش‌های سالانه استفاده می‌کنند. خیوکی (۲۰۲۰) به بررسی لحن غیرعادی در پیش‌بینی مدیریت سود شرکت‌های چینی پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد، وقتی مدیران قصد فروش سهام خود را دارند، اطلاعات را با لحنی غیرطبیعی خوش‌بینانه منتشر می‌کنند.

پیشینه پژوهش‌های داخلی

بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. بر اساس یافته‌های تجربی، بین خودشیفتگی مدیران بر اساس اندازه امضا با معیارهای کیفیت گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود ندارد. رهنمای رودپشتی و محسنی (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی مدیریت، مدیریت نوشتار و مدیریت سود پرداختند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد، بین لحن نوشتار با عملکرد مالی شرکت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. کاشانی پور و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی لحن افشای اطلاعات و عملکرد آتی پرداختند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، استفاده بیشتر از واژگان مثبت تخصصی، همراه با بازده مناسب دارایی‌ها در سال جاری، بهبود عملکرد آتی را به دنبال دارد. پورکریم و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر لحن گزارشگری مالی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد، هر چقدر حاکمیت شرکتی قوی‌تر باشد، لحن بدبینانه در گزارشگری مالی بیشتر خواهد بود.

1. Buchholz

2. Shafayat

فغفورمغربی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر احساس زبانی، خوانایی و سبک پردازش اطلاعات (خبرگی) بر قضاوت سرمایه گذاران پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد، احساس زبانی مثبت و خوانایی ضعیف اطلاعاتی اعلان سود بر قضاوت سرمایه گذاران تأثیر مثبت دارد

میرزایی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر لحن بدبینانه گزارشگری مالی بر گزارشگری مالی متهورانه-حفاظت از حقوق سهامداران- پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد، لحن بدبینانه گزارشگری مالی بر گزارشگری مالی متهورانه تأثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول:

بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم:

مدیریت سود رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی را تعدیل می‌کند.

روش

روش پژوهش حاضر از منظر نتیجه اجرا، از نوع کاربردی، از منظر فرآیند اجرا (یا نوع داده‌ها)، از نوع تحلیل محتوای کمی است. در تحلیل محتوای کمی، بیشتر به ظاهر متن و شمارش کلمات یا جملات خاصی اکتفا می‌شود (دیانتی دیلمی، ۱۳۹۷). در این پژوهش اطلاعات موردنیاز برای بیان مبانی نظری به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری و داده‌های کمی موردنیاز به روش اسناد کاوی از صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در نرم‌افزار ره‌آورد نوین و همچنین گزارش‌های هیئت مدیره از سایت کدال استخراج شده‌اند.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می‌باشد. نمونه آماری بایستی از ویژگی‌ها و شرایط زیر برخوردار باشد:

الف) شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های بیمه، بانک‌ها و مؤسسات تأمین مالی به دلیل ماهیت متفاوت عملیات آن‌ها در این پژوهش مورد بررسی قرار نمی‌گیرند.

ب) شرکت‌ها برای دوره زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ سال مالی خود را تغییر نداده باشند.

ج) سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد تا داده‌های حسابداری شرکت‌های مختلف با یکدیگر قابل مقایسه شوند.

د) کلیه اطلاعات مورد نیاز شرکت، خصوصاً گزارش‌های هیئت مدیره در دسترس باشد. پس از اعمال شرایط یادشده، تعداد ۱۱۵ شرکت به عنوان نمونه آماری جهت آزمون پژوهش انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای اکسل و ایویوز استفاده شده است.

مدل و متغیرهای پژوهش

با پیروی از پژوهش بوچ هولزو همکاران (۲۰۱۸) به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های زیر استفاده شده است:

مدل (۱)

$$\text{OPT-Tone}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Narc}_{it} + \alpha_2 \text{Return}_{it} + \alpha_3 \text{Size}_{it} + \alpha_4 \text{BTM}_{it} + \alpha_5 \text{Age}_{it} + \text{Industry} + \text{Year} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲)

$$\text{OPT-Tone}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Narc}_{it} + \alpha_2 \text{EM}_{it} + \alpha_3 \text{Narc} \times \text{EM}_{it} + \alpha_4 \text{Return}_{it} + \alpha_5 \text{Size}_{it} + \alpha_6 \text{BTM}_{it} + \alpha_7 \text{Age}_{it} + \text{Industry} + \text{Year} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

OPT-Tone_{it} : لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی

Narc_{it} : خودشیفتگی

$Return_{it}$: بازده سهام (سالانه)

$Size_{it}$: اندازه شرکت

BTM_{it} : نسبت رشد

Age_{it} : عمر شرکت

$Industry_{it}$: متغیر ساختگی جهت کنترل اثرات صنعت.

$Year_{it}$: متغیر ساختگی جهت کنترل اثرات شرکت.

متغیر وابسته

متغیر وابسته در این پژوهش، لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی است. لحن توسط نسبت واژه‌های مثبت و منفی که در گزارش‌های سالانه هیئت مدیره موجود است مشخص می‌شود. طبق روش فلدمن و همکاران (۲۰۱۰) در گزارش‌های سالانه هیئت مدیره، هرگاه نسبت واژه‌های خوش‌بینانه بر تعداد کل واژه‌ها، بیشتر از نسبت واژه‌های بدبینانه بر کل واژه‌ها باشد، لحن گزارش خوش‌بینانه خواهد بود و برعکس. سه فهرست از واژه‌ها به‌عنوان "لحن خوش‌بینانه"، به شرح زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

۱- "بارزش" (مانند: بهترین، توانا، مطلوب، عالی، مهم، مثبت، سودآور، موفق).

۲- "رضایت‌مندی" (مانند: تحسین، جشن گرفتن، اعتماد به نفس، خوشحال، لذت بردن، شور و شوق، راضی).

۳- "فکر خوب" (مانند: تعهد، فداکاری، بهبود، وفاداری، بهره‌وری، پیشرفت، کیفیت).

سه فهرست از واژه‌ها به‌عنوان "لحن بدبینانه"، به شرح زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

۱- "سرزنش" (مانند: مشکل‌دار، آینده تاریک، بد، بی‌دقتی، گران، سخت (پیچیده)، دشمن، بی‌ثبات، ناراحت‌کننده).

۲- "سختی" (مانند: سوءاستفاده، هشدار، تضاد، افسرده، ناامیدکننده، دلسرد، ورشکسته شدن، ترس، سختی، مشکل، پشیمانی، تنزل، تهدید، متأسفانه، ضعف (نقص)).

۳- "انکار" (مانند: نیستند، نمی‌توان، انجام نداد، نباید، انجام ندادن، نه، هیچ (صفر)).

لازم به ذکر است که این دو دسته از واژه‌ها به‌عنوان ملاک تشخیص لحن خوش‌بینانه و بدبینانه مورد استفاده قرار گرفت. برای افزایش قابلیت اتکا هر دو فهرست واژگان در محیط ایران، نظر خبرگان (استادان دانشگاه، مدیران مالی شرکت‌ها و فعالان بورس) دریافت شده است.

متغیر مستقل

متغیر مستقل پژوهش، خودشیفتگی مدیران می‌باشد. در پژوهش حاضر، به پیروی از پژوهش بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷) برای اندازه‌گیری خودشیفتگی از دو معیار اندازه امضای مدیران و نسبت پاداش مدیران بر کل حقوق و دستمزد سالانه کارکنان استفاده شد. اندازه امضاها از صورت‌های مالی که در آن اعضای هیئت مدیره با امضای خود صورت‌های مالی را تأیید می‌کنند، استخراج شدند. سپس به کمک نرم‌افزار Image J، مساحت امضا اندازه‌گیری و سپس وارد نرم‌افزار اکسل شد. مساحت‌ها چارک بندی و برحسب سه گروه کوچک (چارک اول)، متوسط (چارک دوم و سوم) و بزرگ (چارک چهارم) کدی تعیین می‌شود. برای اندازه امضای کوچک کد ۱، امضای متوسط کد ۲ و امضای بزرگ کد ۳ لحاظ شد. برای هر سال مالی، تعداد اعضای امضاکننده در هر چارک در کد مربوط به چارک ضرب شده، سپس این اعداد باهم جمع شدند. بدین ترتیب برای هر سال مالی امتیاز مربوط به امضای اعضای هیئت مدیره محاسبه و بر تعداد اعضای دارای امضای همان سال تقسیم و عدد حاصل به‌عنوان اندازه امضاء هیئت مدیره در آن سال مدنظر قرار گرفت. برای ارزیابی جامع از شاخص خودشیفتگی، ابتدا شاخص خودشیفتگی برای هر مشاهده (سال-شرکت) به‌وسیله هر یک از معیارهای شاخص امضا و شاخص پاداش محاسبه می‌شود. در مرحله دوم، با محاسبه میانگین صنعت به‌عنوان شاخص برای هر یک از معیارها، تمام مشاهده‌های به دست آمده را با توجه به رابطه مستقیمی که با شاخص خودشیفتگی دارند، مقدار ۰ یا ۱ به آن‌ها اختصاص داده می‌شود. سپس، از جمع

امتیازهای حاصله (۰ تا ۲)، معیار استفاده شده در این پژوهش برای اندازه‌گیری شاخص خودشیفتگی به دست خواهد آمد.

متغیر تعدیل‌گر

متغیر تعدیل‌گر پژوهش حاضر، مدیریت سود است که از طریق کیفیت ارقام تعهدی اختیاری محاسبه می‌شود:

در پژوهش حاضر جهت اندازه‌گیری ارقام تعهدی اختیاری از مدل کوتاری (۲۰۰۵) به شرح زیر استفاده شده است.

$$\frac{ACC}{TA_{t-1}} = \alpha_0 \left(\frac{1}{TA_{t-1}} \right) + \alpha_1 \left(\frac{\Delta R_{it} - \Delta AR_{it}}{TA_{t-1}} \right) + \alpha_2 \frac{PPE_{it}}{TA_{t-1}} + \alpha_3 ROA_{it-1} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۳)}$$

در این رابطه:

ACC: کل ارقام تعهدی (تفاوت بین سود عملیاتی و جریان وجه نقد عملیاتی)

TA_{t-1}: جمع دارایی‌ها ابتدای دوره

ΔR: تغییرات در درآمد

ΔAR: تغییرات در حساب‌های دریافتی

PPE: دارایی‌های ثابت مشهود

ROA_{t-1}: نرخ بازده دارایی‌های سال گذشته

ε: باقیمانده مدل که نشان‌دهنده ارقام تعهدی اختیاری است.

متغیرهای کنترل:

اندازه شرکت: از طریق لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام محاسبه می‌شود.

عمر شرکت: از طریق لگاریتم طبیعی عمر شرکت از سال تأسیس تا سال مدنظر محاسبه می‌شود.

بازده سهام: از طریق داده‌های نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج گردیده است.

نسبت رشد: از تقسیم ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام محاسبه می‌شود.

یافته‌ها

آمار توصیفی

جدول شماره (۱) آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد، که بیانگر پارامترهای توصیفی برای هر متغیر به صورت مجزا است. این پارامترها عمدتاً شامل اطلاعات مربوط به شاخص‌های مرکزی نظیر میانگین، میانه و همچنین، اطلاعات مربوط به شاخص‌های پراکندگی نظیر انحراف معیار است. مهم‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است و شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست، برای مثال میانگین متغیر لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی برابر با (۰/۲۶۹) است و بیانگر آن است که در نمونه مورد بررسی بر روی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار نسبت استفاده از واژگان خوش‌بینانه به کل واژگان در گزارش فعالیت‌های هیئت مدیره به طور میانگین حدود ۲۷ درصد می‌باشد. آمار توصیفی مربوط به بیشینه لحن خوش‌بینانه عدد (۱) بیانگر آن است که در نمونه مورد بررسی گزارشی بوده که فقط از واژگان خوش‌بینانه استفاده کرده و به هیچ عنوان واژه بدبینانه بکار نرفته است.

از سویی دیگر، میانگین شاخص بازده سالانه شرکت‌ها با نمایش عدد ۰/۴۶۷ توضیح‌دهنده آن است که به طور متوسط بازده سالانه شرکت‌ها در حد ۴۶/۷ درصد است. همچنین، میانگین نسبت رشد با نمایش ۰/۵۵۴ بازگوکننده آن است که ارزش دفتری حقوق مالکانه شرکت‌ها به طور متوسط ۵۵/۴ درصد از ارزش بازار سهام شرکت‌های مورد مشاهده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

آماره متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
لحن خوش‌بینانه	۰/۲۶۹	۰/۲۸۷	۰/۴۹۹	۱/۰۰۰	۰/۰۲۰
شاخص امضا	۱/۷۳۶	۲/۰۰۰	۰/۸۲۵	۳/۰۰۰	۱/۰۰۰
شاخص پاداش	۰/۰۱۱	۰/۰۱۰	۰/۰۱۷	۰/۰۹۶	۰/۰۰۰
شاخص خودشیفتگی	۰/۸۰۰	۱/۰۰۰	۰/۶۹۱	۲/۰۰۰	۰/۰۰۰
مدیریت سود	۰/۰۹۰	۰/۰۶۳	۰/۰۹۶	۰/۷۱۳	۰/۰۰۱
بازده شرکت	۰/۴۶۷	۰/۱۴۷	۰/۶۷۶	۸/۰۷۷	-۰/۷۱۷
اندازه شرکت	۱۵/۰۰۳	۱۴/۸۴۶	۱/۵۸۴	۲۰/۶۱۶	۱۱/۱۳۲
نسبت رشد	۰/۵۵۴	۰/۵۰۱	۰/۶۸۸	۴/۱۳۱	-۱/۸۴۳
عمر شرکت	۳/۶۳۵	۳/۷۸۴	۰/۴۰۵	۴/۲۰۴	۲/۳۰۲

آمار استنباطی

آزمون فرضیه اول

در جدول شماره ۲ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول ارائه شده است. با توجه به مقدار آماره LR (حداکثر لگاریتم تابع راست نمایی) مندرج در جدول شماره ۲، در سطح کلیه شرکت‌ها، که برابر با ۹۱/۹۱۸ است، بیانگر معنادار بودن الگو در سطح ۹۹ درصد است. افزون بر این، با توجه به مقدار آماره H-L (هاسمر-لمشو) ارائه شده در جدول شماره ۲ در سطح کلیه شرکت‌ها که برابر با ۳/۴۳۹ است، می‌توان گفت متغیر مستقل (خودشیفتگی) الگو قدرت توضیح‌دهندگی متغیر وابسته (متغیر وابسته: لحن خوش‌بینانه) را دارا است. مقدار R مک فادن برابر با ۰/۲۸۷ است، بنابراین، با توجه به این مقدار می‌توان ۲۸/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته (لحن خوش‌بینانه) را به وسیله متغیرهای مستقل (خودشیفتگی) و کنترلی (بازده شرکت، اندازه شرکت، نسبت رشد، عمر شرکت) پیش‌بینی کرد. هم‌چنین، آماره PE که نشان‌دهنده درصد صحت پیش‌بینی مدل است، با بیان ۶۷/۵۰ درصد احتمال برابری متغیر وابسته با عدد یک و ۵۹/۳۶ درصد برابری امید ریاضی مشاهدات با مقدار صفر و یک، بیانگر صحت پیش‌بینی مدل است. در نتیجه، طبق جدول

شماره ۲، سطح معناداری مربوط به متغیر شاخص امضا نشان دهنده آن است که بین شاخص خودشیفتگی و لحن خوش بینانه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارتی، با توجه به ضرایب الگو، به هر اندازه که شیب شاخص خودشیفتگی به سمت اعداد مثبت حرکت نماید (به عبارتی بزرگ تر شود)، انتظار می رود به میزان لحن خوش بینانه مدیران افزوده شود.

جدول ۲. خلاصه نتایج آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته: لحن خوش بینانه				
متغیر	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
شاخص خودشیفتگی	۰/۱۱۳	۰/۰۴۰	۲/۸۳۳	۰/۰۰۴
بازده شرکت	۰/۱۷۳	۰/۱۶۴	۱/۰۵۵	۰/۲۹۱
اندازه شرکت	۰/۰۳۸	۰/۰۱۸	۲/۱۱۷	۰/۰۳۴
نسبت رشد	۰/۰۹۹	۰/۱۱۶	۰/۸۴۹	۰/۳۹۵
عمر شرکت	۰/۰۱۳	۰/۰۰۵	۲/۶۵۳	۰/۰۰۸
متغیر ساختگی صنعت		در نظر گرفته شده است		
متغیر ساختگی سال		در نظر گرفته شده است		
مقدار ثابت	-۰/۷۱۷	۱/۱۳۹	-۰/۶۲۹	۰/۵۲۹
R مک فادن	آماره H-L	سطح معناداری H-L	آماره LR	سطح معناداری LR
۰/۲۸۷	۳/۴۳۹	۰/۹۰۳	۹۱/۹۱۸	۰/۰۰۰
	PE [P(Dep=1)≤C, P(Dep=1)>C]		PE [E(Dep=0), E(Dep=1)]	
	۶۷/۵۰		۵۹/۳۶	
$\text{Year} + \text{Industry} + \alpha_5 \text{Age}_{it} + \alpha_4 \text{BTM}_{it} + \alpha_3 \text{Size}_{it} + \alpha_2 \text{Return}_{it} + \text{OPT-Tone}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Narc}_{it} + \varepsilon_{it}$				
نتایج آزمون های قدرت				
آماره خی دو	سطح معناداری	R ² کاکس - اسنیل	R ² نگلکری	
۱۱/۳۹۶	۰/۰۰۱	۰/۲۱۱	۰/۱۶۴	

در این بین، میزان آماره خی دو برای فرضیه اول پژوهش ۱۱/۳۹۶ شده است که بیانگر معناداری کل مدل در سطح ۹۹ درصد است. همچنین، مقدار شاخص های R² کاکس -

اسنیل و R^2 نگلکرک در مدل نیز، به ترتیب ۲۱/۱ درصد و ۱۶/۴ درصد است که قدرت پیش‌بینی قابل قبول برای مدل را نشان می‌دهد.

آزمون فرضیه دوم

در جدول شماره ۳ نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم ارائه شده است. با توجه به مقدار آماره LR (حداکثر لگاریتم تابع راست نمایی) مندرج در جدول شماره ۳، در سطح کلیه شرکت‌ها، که برابر با ۹۳/۷۳۶ است، بیانگر معنادار بودن الگو در سطح ۹۹ درصد است. افزون بر این، با توجه به مقدار آماره H-L (هاسمر-لمشو) ارائه شده در جدول شماره ۴ در سطح کلیه شرکت‌ها که برابر با ۱۰/۱۴۴ است، می‌توان گفت متغیر مستقل (خودشیفتگی) الگو قدرت توضیح‌دهندگی متغیر وابسته (لحن خوش‌بینانه) را دارا است. مقدار R مک - فادن برابر با ۰/۲۳۴ است، بنابراین، با توجه به این مقدار می‌توان ۲۳/۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته (لحن خوش‌بینانه) را به وسیله متغیرهای مستقل (خودشیفتگی)، تعدیلی (مدیریت سود) و کنترلی (بازده شرکت، اندازه شرکت، نسبت رشد، عمر شرکت) پیش-بینی کرد. هم‌چنین، آماره PE که نشان‌دهنده درصد صحت پیش‌بینی مدل است، با بیان ۶۶/۵۲ درصد احتمال برابری متغیر وابسته با عدد یک و ۵۸/۸۶ درصد برابری امید ریاضی مشاهدات با مقدار صفر و یک، بیانگر صحت پیش‌بینی مدل است. در نتیجه، طبق جدول شماره ۴، سطح معناداری مربوط به متغیر شاخص خودشیفتگی نشان‌دهنده آن است که بین شاخص خودشیفتگی و لحن خوش‌بینانه رابطه معناداری وجود دارد. همچنین مشاهده می‌شود که میان مدیریت سود و لحن خوش‌بینانه رابطه مثبت و معناداری یافت شد. از سویی، طبق جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود که با ورود متغیر تعدیلی مدیریت سود، سطح معناداری رابطه بین شاخص خودشیفتگی و لحن خوش‌بینانه معنادار مانده است.

جدول ۳. خلاصه نتایج آزمون فرضیه دوم

متغیر وابسته: لحن خوش بینانه				
متغیر	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
شاخص خودشیفتگی	۰/۰۴۶	۰/۰۲۰	۲/۲۹۲	۰/۰۲۲
مدیریت سود	۰/۰۹۰	۰/۰۳۶	۲/۴۵۴	۰/۰۱۴
شاخص خودشیفتگی × مدیریت سود	۰/۳۵۲	۰/۱۲۷	۲/۷۶۶	۰/۰۰۵
بازده شرکت	۰/۰۳۹	۰/۰۴۰	۰/۹۷۰	۰/۳۳۲
اندازه شرکت	۰/۰۲۶	۰/۰۰۷	۳/۹۵۹	۰/۰۰۱
نسبت رشد	۰/۰۹۶	۰/۱۱۶	۰/۸۲۷	۰/۴۰۷
عمر شرکت	۰/۵۳۶	۰/۲۵۳	۲/۱۱۹	۰/۰۳۴
متغیر ساختگی صنعت		در نظر گرفته شده است		
متغیر ساختگی سال		در نظر گرفته شده است		
مقدار ثابت	-۰/۷۰۸	۱/۱۴۴	-۰/۶۱۹	۰/۵۳۵
R مک فادن	آماره H-L	سطح معناداری H-L	آماره LR	سطح معناداری LR
۰/۲۳۴	۱۰/۱۴۴	۰/۲۵۵	۹۳/۷۳۶	۰/۰۰۰
PE [P(Dep=1)≤C, P(Dep=1)>C]		PE [E(Dep=0), E(Dep=1)]		
۶۶/۵۲		۵۸/۸۶		
$\alpha_6 BTM_{it} + \alpha_5 Size_{it} + \alpha_4 Return_{it} + \alpha_3 Narc \times EM_{it} + \alpha_2 EM_{it} + OPT-Tone_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 Narc_{it} + Year + \varepsilon_{it} Industry + \alpha_7 Age_{it} +$				
آزمون‌های قدرت				
آماره خی دو	سطح معناداری	R ² کاکس - اسنیل	R ² نگلکرک	
۸/۰۲۷	۰/۰۰۵	۰/۰۹۹	۰/۰۸۱	

در این بین، میزان آماره خی دو برای فرضیه اول پژوهش ۸/۰۲۷ شده است که بیانگر معناداری کل مدل در سطح ۹۵ درصد است. همچنین، مقدار شاخص‌های R² کاکس - اسنیل و R² نگلکرک در مدل نیز، به ترتیب ۰/۰۹۹ درصد و ۰/۰۸۱ درصد است که قدرت پیش‌بینی قابل قبول برای مدل را نشان می‌دهد.

همچنین، با توجه به جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود که در سطح آزمون فرضیه دوم نتیجه آزمون والد مربوط ضرایب α_1 و α_3 معنادار است. به این معنا که، متغیر مدیریت

سود تأثیر قابل قبولی را بر شیب و رابطه میان شاخص خودشیفتگی و لحن خوش‌بینانه را داشته است. از این رو، با توجه به مقادیر احتمال آماره F که در سطح ۹۵ درصد اطمینان تأیید شده است، مقادیر و میزان تأثیرگذاری دو عامل مستقل، یکسان نیست و عامل مدیریت سود تأثیر تعدیل‌گری قابل قبولی را نیز دارد.

جدول ۴. آزمون والد مربوط به ضرایب α_1 و α_3

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
۰/۰۰۰	۴۰۲	۵/۱۵۸

آزمون‌های اضافی مرتبط

در این راستا، با توجه به جدول شماره ۵ نیز، نتایج حاصل از آزمون مقایسه دو جامعه ارائه شده است. با توجه به مقدار آماره t (۲/۶۰۷) جهت مقایسه میانگین دو جامعه شامل لحن خوش‌بینانه زیاد مدیران و لحن خوش‌بینانه کم مدیران، بیانگر آن است که میانگین سطح تغییرات خودشیفتگی در دو جامعه لحن خوش‌بینانه زیاد و کم مدیران، با یکدیگر تفاوت معناداری دارند. به عبارتی، می‌توان چنین بیان نمود که سطح تغییرات خودشیفتگی تأثیر معناداری بر میزان لحن خوش‌بینانه دارد.

جدول ۵. خلاصه نتایج آزمون فرضیه

آزمون لونی (واریانس‌های برابر) / آزمون تی تست برای دو جامعه مستقل				
آماره F	سطح معناداری	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/۰۰۶	۰/۹۳۸	۲/۶۰۷	۹۱۸	۰/۰۰۹
-	-	۲/۵۷۱	۳۴۹/۳۳۹	۰/۰۱۱

با فرض واریانس‌های برابر
با فرض واریانس‌های غیر برابر

بحث و نتیجه‌گیری

مدیران خودشیفته از شرکت مانند ابزاری برای افزایش منافع شخصی استفاده می‌کنند. در چنین شرکت‌هایی، مواردی نظیر فعالیت‌های تجاری پرمخاطره، تقلب و عدم رعایت قوانین و مقررات فراگیر خواهد بود. زیرا مدیران خودشیفته با ویژگی‌های شخصیتی (برای

مثال، خودخواهی، بهره‌برداری از دیگران، سلطه‌جویی و خودبرتربینی) بیان شده، تمایل بیشتری به گزارشگری نادرست نشان می‌دهند. نتایج فرضیه اول پژوهش نشان داد ارتباط مثبت و معناداری بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی وجود دارد. بر این اساس، مدیران برای برآوردن منافع شخصی خود و برآوردن حس برتری‌جویی و خودبزرگ‌بینی، اهمیتی برای قوانین و مقررات قائل نبوده و به دست‌کاری گزارش‌های مالی از طریق استفاده از واژگان مثبت به شکل لحن خوش‌بینانه اقدام می‌کنند. بنابراین، مدیران خودشیفته وضعیت شرکت خود، و به‌صورت ذاتی عملکرد خود را مثبت جلوه می‌دهند تا از جانب اشخاص ثالث مورد تأیید و تحسین قرار بگیرند، که بر اساس آراء دیویس و برنان (۲۰۰۷)، نشان دهنده تمایلی خودخواهانه است. بر این اساس مدیران زمانی که عملکرد مالی ضعیف است یا بیشتر فعالیت‌ها برای آینده نزدیک برنامه‌ریزی شده است به نحوی فرصت‌طلبانه برای ارائه گزارش‌های عملکرد مالی از لحن خوش‌بینانه استفاده می‌کنند. این نتایج با یافته‌های پژوهش بوچ هولز و همکاران (۲۰۱۸) و بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد. مدیران خودشیفته از سازمان‌های متبوع خود به‌عنوان ابزاری برای برآورده کردن نیاز خود به جلب توجه و تعریف و تمجید بهره می‌گیرند. بنابراین، احتمال اینکه مدیران اقداماتی مانند اتخاذ استراتژی گزارش‌دهی مالی مثبت را برای تضمین قدردانی سرمایه‌گذاران، صرف‌نظر از تبعات آن برای سازمان متبوع خود درجایی که گزارش‌دهی مالی به عملکرد واقعی شرکت ربطی ندارد، در دستور کار قرار دهند بیشتر است. مدیران خودشیفته می‌توانند با تبعیت از دیدگاه خوش‌بینانه خود عملکرد خوبی را در آینده القاء کنند چراکه ادراک آن‌ها از آن موضوع به همین صورت است.

طبق نتایج فرضیه دوم پژوهش، متغیر مدیریت سود تأثیر قابل قبولی را بر رابطه میان شاخص خودشیفتگی و لحن خوش‌بینانه داشته است. مدیران در شرایطی که مدیریت سود می‌کنند، به‌منظور منحرف کردن ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به عملکرد شرکت تلاش می‌کنند که بیشتر از واژگان مثبت در قالب لحن خوش‌بینانه استفاده نموده و بیشتر بر نتایج مثبت سازمانی تأکید داشته باشند. مدیریت سود مشابه با هدف مدیریت لحن، به‌صورت فرصت‌طلبانه‌ای به منظور دست‌کاری ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به اطلاعات بنیادی

شرکت بکار می‌رود. از این رو مدیرانی که مدیریت سود می‌کنند، در گزارش‌های توضیحی حسابداری اقدام به استفاده از لحن خوش‌بینانه می‌کنند تا به صورت بالقوه مدیریت سود را پنهان کنند و از این طریق استفاده‌کنندگان اطلاعات بنیادی شرکت را به‌اشتباه بیندازند. این نتایج با یافته‌های هانگ و همکاران (۲۰۱۴) و کارلسون و لامپتی (۲۰۱۵) و همچنین رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۷) و پورکریم و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد. به سرمایه‌گذاران و سهام‌داران پیشنهاد می‌شود در تصمیمات سرمایه‌گذاری خود، لحن گزارش‌های مالی را نیز مورد تحلیل قرار دهند. در صورت مشاهده خوش‌بینانه بودن لحن گزارش، بررسی‌های بیشتری در خصوص محتوای گزارش‌ها نسبت به اعمال مدیریت ادراک توسط مدیران داشته باشند. از آنجا که خودشیفتگی در بین مدیران منجر به استفاده آنان از فعالیت‌های خارج از اصول و مبانی حسابداری برای نمایش عملکرد مالی مطلوب در کوتاه مدت می‌شود و به دلیل عدم ثبات این عملکرد مالی مطلوب در بلندمدت، لذا به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود که در هنگام تصمیم‌گیری برای خرید سهام شرکت موردنظر حتماً به عملکرد مالی بلندمدت آن نیز توجه ویژه‌ای داشته باشند. همچنین به نهادهای قانون‌گذار و استاندارد‌گذاران حسابداری پیشنهاد می‌شود در تدوین استانداردها و قوانین جدید و نیز در خصوص اصلاح موارد قبلی با آگاهی از نحوه انجام مدیریت ادراک توسط مدیران، چارچوب مشخصی برای تدوین گزارش‌های توضیحی با واژگان مشخص طراحی نمایند. به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود، رابطه بین خودشیفتگی مدیران با گونه‌های مختلف زبان‌شناسی (ساخت زبان و صراحت زبان) در گزارش‌های توضیحی حسابداری بررسی شود. همچنین پیشنهاد می‌شود سایر ویژگی‌های رفتاری مدیران از جمله اطمینان بیش از حد، کوتاه‌بینی بر لحن گزارشگری مالی مورد بررسی قرار گیرد.

ORCID

Elnaz Akbarlou

<https://orcid.org/0000-0001-6686-7924>

Mehdi Zeynali*

<http://orcid.org/0000-0002-7791-0139>

Mehdi Alinezhad Sarokolaei

<http://orcid.org/0000-0001-9455-3017>

Rasool Baradaran Hasanazadeh

<https://orcid.org/0000-0002-2161-0321>

* Corresponding Author: zeynali@iaut.ac.ir

منابع

- بذرافشان، وجیهه، بذرافشان، آمنه و صالحی، مهدی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۵(۴)، ۴۵۷-۴۷۸.
- پورکریم، محمد، جبارزاده کنگرلویی، سعید، بحری ثالث، جمال و قلاوندی، حسن. (۱۳۹۸). تأثیر حاکمیت شرکتی بر لحن گزارشگری مالی. *دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری*، ۸(۴)، ۳۳-۶۹.
- دیانتی دیلمی، زهرا. (۱۳۹۷). روش تحقیق کیفی و کمی در حسابداری همراه با نرم‌افزار SPSS (اول). تهران: انتشارات عدالت نوین، ۱۲۹.
- رهنمای رودپشتی، فریدون و محسنی، عبدالرضا. (۱۳۹۷). مدیریت نوشتار و مدیریت سود. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۸(۳۰)، ۲۱-۵۱.
- فغفور مغربی، یگانه، سجادی، حسین، اثنی عشری، حمیده، رضائیان، علی. (۱۳۹۹). تأثیر احساس زبانی، خوانایی و سبک پردازش اطلاعات (خبرگی) بر قضاوت سرمایه‌گذاران: شواهد آزمایشی. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۶(۶۵)، ۱-۳۴.
- میرزایی، سعیده، عبدلی، محمدرضا و کوشکی جهرمی، علیرضا. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر لحن بدبینانه گزارشگری مالی بر گزارشگری مالی متهورانه. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۶(۶۵)، ۱۰۹-۱۳۸.
- Aly, D., El-Halaby, Sh., & Hussainey, Kh. (2017). Tone disclosure and financial performance: evidence from Egypt. *Accounting Research Journal*, 31(1), 63-74.
- Bazrafshan, V., Bazrafshan, A., & Salehi, M. (2018). Investigating the Influence of Managers' Narcissism on Financial Reporting Quality. *Accounting and Auditing Review*, 25(4): 457-478. [In Persian]
- Boudt, K., & Thewissen, J. (2019). Jockeying for position in CEO letters: Impression management and sentiment analytics. *Financial Management*, 48(1), 77-115.
- Boyett, J. H. (2006). Surviving the destructive narcissistic leader. *Administrative science quarterly*, 48, 1-10.
- Brown, S., & Hillegeist, S. (2007). How Disclosure Quality Affects the Level of Information Asymmetry. *Review of Accounting Studies*, 12, 443-477.

- Buchholz, F., Jaeschke, R., Lopatta, K., & Maas, K. (2018). The use of optimistic tone by narcissistic CEOs. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(2), 531-562.
- Carlsson, S., & Lamti, R. (2015). *Tone Management and Earnings Management*. Master Thesis, Gothenburg: Gothenburg University.
- Davis, A. K., Ge, W., Matsumoto, D., & Zhang, J. L. (2014). The effect of manager-specific optimism on the tone of earnings conference calls. *Review of Accounting Studies*, 20(2), 639-673.
- Davis, A., & Tama-Sweet, I. (2012). Managers Use of Language across Alternative Disclosure Outlets: Earnings Press Releases versus MD & A. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 804-837.
- Demers, E., & Vega, C. (2010). *Soft Information in Earnings Announcement: News or Noise?*. Working Paper, 33.
- Dianati Deylami, Z. (2019). *Qualitative and quantitative research methods in accounting with SPSS software*. Tehran: Edalat Novin Publication, 129. [In Persian].
- Evans, L. (2004). Language, translation and the problem of international accounting communication. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 17(2), 210-248.
- Faghfour Maghrebi, Y., Sajadi, S. H., Esnaashari, H., & Rezaeian, A. (2020). The effect of language sentiment, readability and information processing style (sophistication) on investors' judgment: experimental evidence. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 16(65), 1-34. [In Persian]
- Feldman, R., Govindaraj, S., Livnat, J., & Segal, B. (2010). Managements Tone Change: ost Earnings Announcement Drift and Accruals. *Review of Accounting Studies*, 15(4), 915-953.
- Fisher, R., Van Staden, C., & Richards, G. (2018). *Tone and the Accounting Narrative*. Hawaii Accounting Research Conference.
- Ham, Ch., Lang, M., Seybert, N., & Wang, S. (2017). CFO Narcissism and Financial Reporting Quality. *Journal of Accounting Reporting Quality*, 55(5), 1089-1135.
- Hung, X., Teoh, S., & Zhang, Y. (2014). Tone Management. *The Accounting Review*, 89(3), 1083-1113.
- Kernberg, O. F. (1993). *Severe personality disorders: Psychotherapeutic strategies*. Yale University Press.
- Li, F. (2011). Textual analysis of corporate disclosures: A survey of the literature. *Journal of Accounting Literature*, 29, 143-165.
- Lo, K., Ramos, F., & Rogo, R. (2017). Earnings management and annual report readability. *Journal of Accounting and Economics*, 63(1), 1-25.

- Loughran, T., & McDonald, B. (2011). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. *Journal of Finance*, 66(1), 35-65.
- Mirzayee, S., Abdoli, M. R., & Koushki Jahromi, A. (2020). Financial reporting language Bad on Aggressive Financial Reporting Investor protection. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 16(65), 109-138. [In Persian]
- Pourkarim, M., Jabbarzadeh Kangarlouei, S., Bahri Sales, J., & Galavandi, H. (2020). The Impact of Corporate Governance on Tone of Financial Reporting. *Valued and Behavioral Accountings Achievements*, 8(4), 33-62. [In Persian]
- Rahnamay Roodposhti, F., & Mohseni, A. (2019). Management, Writing Management and Earnings Management. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 8(30), 21-51. [In Persian]
- Rutherford, B. A. (2005). Genre Analysis of Corporate Annual Report Narratives: A Corpus Linguistic-Based Approach. *Journal of Business Communication*, 42(4), 349-378.
- Shafayat, H. (2019). *Ceo overconfidence and tone of annual report*. Master Thesis, Saskatoon: University of Saskatchewan.
- Smith, M., & Taffler, R. J. (2000). The chairman's statement A content analysis of discretionary narrative disclosures. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 13(5), 624-647.
- Xu, W., & Qi, D. (2020). Abnormal tone in management earnings forecast, media negative coverage, and insider trading. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 10, 1-26.
- Yuthas, K., Rogers, R., & Dillard, J. F. (2002). Communicative action and corporate annual reports. *Journal of Business Ethics*, 41, 141-157.

استناد به این مقاله: اکبرلو، الناز. زینالی، مهدی. علی نژاد ساروکلایی، مهدی. برادران حسن زاده، رسول. (۱۴۰۰) بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش بینانه گزارشگری مالی: نقش تعدیلی مدیریت سود. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، (۱۸)، ۷۲: ۱۶۹-۱۹۲.

<https://dx.doi.org/10.22054/qjma.2021.59285.2237>

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.